

співробітництво в підрозділах Національної поліції здійснюють оперативні підрозділи: кримінальної та спеціальної поліції.

Статтею 275 КПК України передбачено, що слідчий має право використовувати інформацію, отриману від осіб, з якими встановлено конфіденційне співробітництво, під час проведення негласних слідчих розшукових дій, або залучати їх до них. Однак слідчий не виступає суб'єктом, який здійснює ОРД.

Таким чином, відсутність нормативної правової регламентації поняття конфіденційного співробітництва не дає змогу практикам трактувати його абсолютно однозначно, що призводить до використання різних підходів у практичній реалізації інституції конфіденційного співробітництва в оперативно-розшуковій діяльності та кримінальному провадженні.

Конфіденційне співробітництво в оперативно-розшуковому та кримінальному провадженні запропоновано тлумачити як взаємодію громадян з оперативними підрозділами правоохоронних органів або розвідувальних органів України, що полягає в наданні ними на добровільних засадах систематичної законспірованої допомоги у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності.

Ларіна О. В. — кандидат юридичних наук, старший викладач, викладач кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 2 Національної академії внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Жодну країну світу не захищена від поширення нелегальної економіки, а в період кризи та стагнації відсотки прихованих капіталів збільшують в рази.

Тіньова економіка загрожує фінансовій безпеці країни, зменшує ефективність виконання інструментів грошово-кредитної політики, або взагалі нівелює їх використання, суттєво впливає на об'єм і структуру ВВП [1, с. 256].

Проблемі оцінювання обсягів тіньової економіки, її особливостям в Україні, пошуку єдиного і точного визначення поняття «тіні» та способів протидії їй присвячено низку праць

провідних вітчизняних науковців, серед яких: В. Д. Базилевич, З. Варналій, О. Ладюк, І. Мазур, Т. Ковальчук, В. Мандибур, Р. Моторин, А. Сухоруков, О. Турчинов, І. Приварникова, Т. Шматковська та ін. Зарубіжні науковці також приділяли увагу цьому питанню, а саме: Ф. Шнайдер, Г. Абадінські, Дж. Арвай, Д. Блейдс, П. Гутман, Б. Даллаго, Е. де Сото, Л. Ебергард, Р. Клітгаард, П. Мауро, С. Роз-Аккерман, С. Роттенберг, В. Танзі, У. Тіссен, Е. Фейге, Н. Бокун, В. Дадалко, Л. Дрекслера.

Тіньова економіка наявна майже в усіх сферах соціально-економічних відносин (дрібні підприємництва, великі компанії, органи державної влади). Такими прикладами можуть бути: нелегальна заробітна плата (в конвертах) або виплата заробітної плати не за трудовим договором, а за цивільно-правовою угодою (уникнення сплати соціальних внесків); готівкові операції, що не обліковуються; відмивання грошей; підпільне виробництво; «чорні ринки» тобто незаконні ринки збуту; шахрайство; незаконна діяльність; відкати та хабарі.

Причин існування тіньової економіки є багато, тому науковці їх класифікують на соціально-економічні, політичні, правові, морально-етичні.

Експерти Ради Європи в країнах СНД визначають чотири основні сфери кримінальної активності, які можуть бути джерелом нелегальних прибутків. До них належать ухилення від сплати податків, корупція, контрабанда та нелегальне маніпулювання процесом приватизації.

Зростання тіньового сектору економіки призводить до структурних деформацій і нестабільності соціально-економічного розвитку країни, а також перешкоджає процесу розбудови держави, демократизації суспільства та європейської інтеграції України. Також це явище призводить до скорочення державних доходів, що створює проблему дефіциту державного бюджету.

Тінізація економіки призводить до розвитку правового нігілізму, посилення процесів криміналізації економічних відносин, заміщення прозорого державного контролю кримінальним, поширення корупції в органах державної влади, що підриває довіру до держави [2, с. 63].

Дослідники тіньової економіки В. П. Мартинюк та К. А. Хомяк зазначають, що високий рівень тінізації

національної економіки України породжують конкретні чинники:

- неефективне державне регулювання економіки, тобто недовіра бізнесу до держави і навпаки, високий рівень бюрократизації, недосконале законодавче забезпечення;

- неефективне адміністрування податків, що підтверджують рейтингові оцінки цієї сфери;

- проблеми ринку праці, пов'язані з низькими економічними стимулами до офіційного працевлаштування працівників, зростання рівня безробіття;

- недосконале грошово-кредитне регулювання, яке полягає в непрозорому рефінансуванні комерційних банків і встановленні гнучкого валютного курсу;

- недосконалість бюджетної системи, низький контроль за використанням бюджетних коштів;

- недосконалість судової та правоохоронної системи, відсутність чіткої державної програми протидії організованим злочинності;

- непродуктивний вплив капіталу з України.

- корупція [3].

Таким чином, тіньова економіка функціонує поряд з легальною економікою, хоча її наявність суперечить державному устрою та закону. Основною метою детінізації економіки України є створення необхідних умов для покращення інвестиційного клімату, зниження податкового та регулятивного тиску на підприємницьку діяльність, захист прав власності та трудових відносин.

Список використаних джерел

1. Лаврик С. С. Сучасні проблеми подолання тіньової економіки України / С. С. Лаврик // *Финансы, учет, банки*. – 2016. – № 1 (21).

2. Руденок О. І. Тіньова економіка: причини, наслідки та шляхи подолання / О. І. Руденок // *Управління розвитком*. – 2013. – № 19 (159).

3. Мартинюк В. П. Боротьба з тіньовою економікою як пріоритетний напрям зміцнення фінансової безпеки [Електронний ресурс] / В. П. Мартинюк, К. А. Хомяк. – Режим доступу: www.dspspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1337/1/2.pdf. – Назва з екрана.